

Sygnatura akt XII C 1205/15

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

P., dnia 25 lipca 2016 r.

Sąd Okręgowy w Poznaniu XII Wydział Cywilny w następującym składzie:

Przewodniczący: SSO Małgorzata Małecka

Protokolant: protokolant sądowy K. M.

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 14 lipca 2016 r. w P.

sprawy z powództwa E. R.

przeciwko A. Ż. (1), M. Ż.

o zapłatę

I. uchyla nakaz zapłaty w postępowaniu nakazowym z 18 lipca 2014 roku, wydany przez Sąd Okręgowy w Poznaniu, Wydział XII Cywilny, w sprawie o sygnaturze akt XII Nc 201/14 i powództwo oddala;

II. kosztami procesu obciąża powoda i w związku, z tym:

a. zasądza od powoda na rzecz pozwanych kwotę 15.623,40 zł, w tym tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego 7.721,40 zł;

b. nakazuje ściągnąć od powoda na rzecz Skarbu Państwa (Sąd Okręgowy w Poznaniu) kwotę 167,16 zł, tytułem zwrotu kosztów stawiennictwa świadków.

/-/ SSO Małgorzata Małecka

UZASADNIENIE

Pozwem z dnia 29 maja 2014 r. powód E. R., reprezentowany przez profesjonalnego pełnomocnika, wniósł o orzeczenie nakazem zapłaty w postępowaniu nakazowym na podstawie weksla, że pozwani A. Ż. (2) oraz M. Ż. mają zapłacić na jego rzecz solidarnie kwotę 210.256 zł wraz z ustawowymi odsetkami oraz kosztami procesu. W przypadku wniesienia zarzutów od nakazu zapłaty, powód zażądał utrzymania w mocy wydanego nakazu zapłaty.

W uzasadnieniu pozwu powód wyjaśnił, że jest w posiadaniu weksla własnego z wystawienia pozwanego A. Ż. (1) i poręczonego przez pozwaną M. Ż. na kwotę 210.256 zł z terminem płatności wyznaczonym na dzień 21 maja 2014 r., który został wypełniony zgodnie z deklaracją wekslową. Następnie powód wskazał, iż pozwani nie uregulowali należności w terminie oraz nie zareagowali na wezwanie do wykupienia weksla. Jako podstawę wypełnienia weksla powód wskazał udzielenie przez niego w dniu 7 kwietnia 2003 r. pozwanemu A. Ż. (1) pożyczki, której zabezpieczeniem był wystawiony weksel in blanco, wskazując, że kwota pożyczki nie została w całości spłacona. Powód zaznaczył, że roszczenie dochodzone pozwem nie ulegało przedawnieniu, bowiem w dniu 12 marca 2013 r. zaważwał pozwanego A. Ż. (1) do próby ugodowej. Uzasadniając zgłoszone roszczenie odsetkowe, powód powołał się na art. 481 k.c., podnosząc, że termin spełnienia świadczenia wynika z treści weksla, natomiast solidarna odpowiedzialność pozwanych - z art. 47 ustawy prawo wekslowe (k. 1-3).

Nakazem zapłaty w postępowaniu nakazowym z dnia 18 lipca 2014 r. Sąd nakazał pozwanym A. Ż. (1) oraz M. Ż., aby zapłacili powodowi E. R. solidarnie na podstawie weksla kwotę 210.256 zł wraz z ustawowymi odsetkami od

dnia 22 maja 2014 r. do dnia zapłaty oraz z kosztami postępowania w kwocie 9.846 zł, w tym 7.217 zł tytułem kosztów zastępstwa procesowego, w terminie dwóch tygodni od doręczenia nakazu, albo wnieśli w tym terminie zarzuty (k. 27).

Pozwani w terminie pismem procesowym z dnia 5 sierpnia 2014 r., wnieśli **zarzuty** (błędnie tytułując pismo sprzeciwem), żądając oddalenia powództwa, obciążenia powoda kosztami postępowania według norm przepisanych, zwolnienia ich od ponoszenia kosztów sądowych w całości oraz ustanowienia pełnomocnika z urzędu do reprezentowania ich w niniejszej sprawie (k. 34).

W uzasadnieniu powyższego, pozwani zarzucili powodowi:

- nieważność umowy pożyczki z dnia 7 kwietnia 2003 r., jako oświadczenia woli złożonego drugiej stronie za jej zgodą dla pozorów, a zatem nieważność stosunku zobowiązaniowego wynikającego z weksla wystawionego w dniu 14 maja 2014 r., na kwotę 210.256 zł dla zabezpieczenia powyższej umowy;
- bezpodstawność roszczenia powoda, z uwagi na spłatę kwoty wskazanej w umowie z dnia 4 kwietnia 2003 r. na podstawie, której wystawiono weksel;
- brak podstaw do dochodzenia roszczenia wobec pozwanej M. Ż., z uwagi na to, iż powód nie przedstawił dowodu na to, jakoby pozwana M. Ż. podpisała umowę i poręczyła weksel stanowiący podstawę jego roszczenia;
- przedawnienie roszczenia przy założeniu gospodarczego charakteru należności objętych umową pożyczki (k. 34-42).

Postanowieniem wydanym na posiedzeniu niejawnym w dniu 7 listopada 2014 r. Sąd oddalił wniosek pozwanych o zwolnienie od kosztów sądowych oraz o ustanowienie pełnomocnika z urzędu (k.159).

W dniu 30 marca 2015 r. Sąd Apelacyjny w Poznaniu, Wydział I Cywilny postanowił oddalić zażalenie pozwanych na ww. postanowienie tutejszego Sądu z dnia 7 listopada 2014 r. (k. 193).

Pismem procesowym z dnia 19 czerwca 2015r. powód podtrzymał żądanie pozwu, wnosząc o utrzymanie w mocy wydanego w sprawie nakazu zapłaty. Podkreślił, że przedmiotem niniejszego postępowania jest spłata pożyczki, a podniesione w zarzutach od nakazu zapłaty okoliczności nie dotyczą niniejszej sprawy, albowiem nie są przedmiotem sporu. Podkreślił, że dochodzona pozwem kwota została pozwanemu A. Ż. (2) przekazana w gotówce i nie została oddana. Twierdzenia pozwanych o zawarciu umowy pożyczki dla pozorów są zatem całkowicie niezgodne z rzeczywistością (k. 209-214 akt).

Na rozprawie w dniu 14 lipca 2016 r. pełnomocnik pozwanych wniósł o oddalenie powództwa oraz zwrot kosztów procesu, w tym dojazdu na rozprawy w wysokości 500 zł, wskazując, iż dojeżdżał do sądu pięciokrotnie swoim samochodem z K. i w związku z tym pokonał łącznie trasę ok. 1.000 km (100 km w jedną stronę). Nadto oświadczył, iż w ocenie pozwanych, w okolicznościach niniejszej sprawy, powód nie wykazał z jakiego tytułu dochodzi kwoty objętej żądaniem pozwu, a nadto podtrzymał zgłoszony zarzut przedawnienia roszczenia (k. 362).

Do dnia wydania wyroku strony podtrzymały dotychczasowe stanowiska w sprawie i nie zawarły ugody.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

E. R. prowadził razem z (...) spółkę cywilną pod firmą Gospodarstwo Rolne (...) s.c. Wspólnicy zawarli z Agencją Nieruchomości Rolnych umowę dzierżawy nr (...) z dnia 15 grudnia 1994 r., a także umowę kupna majątku okołodzierżawnego nr(...) z dnia 1 grudnia 1998 r. Na mocy przedmiotowych umów wspólnicy dzierżawili gospodarstwo rolne oraz nabyli majątek niezbędny do prowadzenia działalności gospodarczej. Na nieruchomości była prowadzona działalność gospodarcza w zakresie produkcji rolnej.

W dniu 28 stycznia 2003 r. powód i J. P. zawiązali spółkę z ograniczoną odpowiedzialnością, która zaczęła funkcjonować pod firmą Przedsiębiorstwo Produkcyjno-Handlowe Gospodarstwo (...) spółka z ograniczoną

odpowiedzialnością z siedzibą w R.. Przedmiotem działalności zawiązanej spółki miała być działalność rolnicza – tak jak w przypadku Gospodarstwa Rolnego (...) s.c. Kapitał zakładowy nowej spółki wyniósł 50.000 zł i został podzielony na 100 równych i niepodzielnych udziałów po 500 zł każdy. Powód i J. P. objęli udziały w kapitale zakładowym każdy po 50 udziałów.

Nowo zawiązana spółka na mocy § 21 aktu notarialnego z dnia 28 stycznia 2003 r. rep. A nr (...) w sensie organizacyjnym stała się następcą prawnym dotychczasowej działalności gospodarczej ww. osób związanej z prowadzoną wspólną działalnością Gospodarstwa Rolnego- (...) i tym samym stała się następcą wszelkich praw i obowiązków z tego tytułu.

W dniu 27 lutego 2003 r. na mocy aktu notarialnego wspólnicy- powód i J. P. dokonali jednak zmiany przedmiotowej umowy spółki poprzez wykreślenie § 21 wyłączając tym samym ustalenia co do następstwa prawnego spółek.

Bezsporne, a nadto dowód: akt notarialny umowy spółki z ograniczoną odpowiedzialnością z dnia 28 stycznia 2003 r. rep. A nr (...) (k. 43-45 verte) , akt notarialny z dnia 27 lutego 2003 r. rep. A nr (...) (k. 46 verte), ugoda nr(...) r. zawarta w dniu 8 sierpnia 2003 r. w P. (k. 81-83), zeznania świadka H. S. (adnotacja 00:07:31 e-protokołu z dnia 4 stycznia 2016 r. k. 279-280), zeznania powoda (adnotacja 00:19:44 e-protokołu z dnia 14 lipca 2016 r. k.361), zeznania pozwanego A. Ż. (2) (adnotacja 01:11:39 e-protokołu z dnia 14 lipca 2016 r. k.361-362)

Powód i J. P. postanowili zakończyć prowadzoną przez nich działalność gospodarczą, w tym celu szukali podmiotu, który wszedłby w ich prawa i obowiązki. (...) spółki cywilnej prowadzili negocjacje z pozwanym A. Ż. (1) (J. P. znał pozwanego A. Ż. (1)) w zakresie przejęcia praw i obowiązków należących do spółki cywilnej. W czasie rozmów ustalono, że przejęcie działalności gospodarczej nastąpi poprzez sprzedaż udziałów w wyniku przekształcenia spółki cywilnej gospodarstwo Rolne- (...) s.c. w spółkę z ograniczoną odpowiedzialnością działającą pod firmą Przedsiębiorstwo Produkcyjno-Handlowe Gospodarstwo (...).

Realnie wartość wszystkich w udziałów spółce z ograniczoną odpowiedzialnością, która miała powstać powód szacował na łączną kwotę około miliona złotych. Zaznaczyć jednak należy, że każdy ze współników prowadził odrębne pertraktacje z pozwanym w zakresie rozliczenia faktycznej wartości nabycia udziałów w spółce. Niemniej w toku negocjacji ustalono, że wartość nominalna udziałów powoda oraz J. P. będzie określona na kwoty po 25.000 zł. Udziały miały zostać nabyte przez córkę pozwanych G. K. oraz jej męża F. K..

Rozliczenie rzeczywistej wartości udziałów miało natomiast polegać na tym, że pozwany A. Ż. (3)– jako gwarant – miał zabezpieczyć spłatę zobowiązań nabywców udziałów w spółce wobec powoda, według rzeczywistej ich wartości, poprzez podpisanie umowy pożyczki. W istocie pozwany A. Ż. (2) miał spłacić zobowiązania Gospodarstwa Rolnego (...) sc, w granicach ok. 300.000 zł, powstałe jeszcze przed mającym nastąpić przejęciem gospodarstwa przez jego córkę i zięcia.

Dowód: zeznania świadka G. K. (adnotacja 00:07:55 e-protokołu z dnia 23 listopada 2015 r. k. 258-259), zeznania powoda. (adnotacja 00:19:44 e-protokołu z dnia 14 lipca 2016 r. k.361), zeznania pozwanego A. Ż. (2) (adnotacja 01:11:39 e-protokołu z dnia 14 lipca 2016 r. k.361-362)

Na podstawie umowy sprzedaży z dnia 25 marca 2003 r. G. K. oraz F. K. nabyli należące do powoda 50 udziałów w spółce Przedsiębiorstwo Produkcyjno-Handlowe Gospodarstwo (...) spółka z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w R. za cenę 25.000 zł. Następnie na podstawie umowy sprzedaży z dnia 15 kwietnia 2003 r. G. K. oraz F. K. nabyli pozostałe 50 udziałów należące do J. P. za cenę 25.000 zł.

Dowód: kopia zawiadomienia przedłożonego przez powoda do (...) Biura (...) w W. (k. 47-50), umowa sprzedaży udziałów z dnia z dnia 15 kwietnia 2003 r. (k. 216-217), zeznania świadka G. K. (adnotacja 00:07:55 e-protokołu z dnia 23 listopada 2015 r. k. 258-259), zeznania powoda. (adnotacja 00:19:44 e-protokołu z dnia 14 lipca 2016 r. k.361), zeznania pozwanego A. Ż. (2) (adnotacja 01:11:39 e-protokołu z dnia 14 lipca 2016 r. k.361-362)

Pozwany A. Ż. (2), realizując wcześniejsze uzgodnienia, zawarł z E. R. w dniu 7 kwietnia 2003 r. umowę pod nazwą umowy pożyczki, na mocy której powód miał przekazać pozwanemu A. Ż. (1) sumę pieniężną w wysokości 275.000 zł. W rzeczywistości jednak powód nie pożyczył A. Ż. (1) żadnej kwoty pieniędzy. Intencją powoda było zabezpieczenie spłaty przez pozwanego A. Ż. (1) rozliczenia udziałów w spółce cywilnej Gospodarstwo Rolne (...), zbywanych na rzecz córki i zięcia pozwanych. Dodatkowo umowa została zabezpieczona wekslem in blanco wystawionym przez pozwanego A. Ż. (1) na zlecenie powoda E. R. oraz deklaracją wekslową z dnia 4 kwietnia 2003 r. Poręczenie na wekslu złożyła pozwana M. Ż..

Dowód: umowa pożyczki z dnia 7 kwietnia 2003 r. (k. 4-5), kserokopia weksla sporządzona z oryginału przez st. sekretarza sądowego (k. 6), deklaracja do weksla in blanco z dnia 7 kwietnia 2003 (k. 7), zeznania świadka G. K. (adnotacja 00:07:55 e-protokołu z dnia 23 listopada 2015 r. k. 258-259), zeznania świadka J. S. (1) (adnotacja 00:02:34 e-protokołu z dnia 7 marca 2016 r. k. 317), zeznania powoda. (adnotacja 00:19:44 e-protokołu z dnia 14 lipca 2016 r. k.361), zeznania pozwanego A. Ż. (2) (adnotacja 01:11:39 e-protokołu z dnia 14 lipca 2016 r. k.361-362)

Powód pismem z dnia 12 marca 2013 r. wniósł o zawezwanie pozwanego A. Ż. (1) do próby ugodowej w Sądzie Rejonowym w Koninie. Niemniej strony nie zawarły ugody, albowiem pozwany nie przybył na posiedzenie.

Dowód: wniosek o zawezwanie do próby ugodowej z dnia 12 marca 2013 r. (k. 12-13) wraz z dowodem nadania go do Sądu Rejonowego w Koninie w dniu 14 marca 2013 r. (k. 14), protokół z posiedzenia jawnego z dnia 26 kwietnia 2013 r. (k. 15)

Powód będąc w posiadaniu weksla in blanco wystawionego przez pozwanego A. Ż. (1) i poręczonego przez pozwaną M. K. wypełnił go na kwotę 210.256 zł z terminem płatności dnia 14 maja 2014 r. i wezwał pozwanych do wykupu weksla.

Bezsporne, a nadto dowód: kserokopia weksla sporządzona z oryginału przez st. sekretarza sądowego (k. 6), deklaracja do weksla in blanco z dnia 7 kwietnia 2003 (k. 7), wezwanie do wykupu weksla z dnia 14 maja 2014 r. adresowane do pozwanego (k. 8) wraz z dowodem nadania (k. 9), wezwanie do zapłaty z dnia 14 maja 2014 r. adresowane do pozwanej (k. 10) wraz z dowodem nadania (k. 11)

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie zebranego w sprawie materiału dowodowego w postaci dokumentów złożonych przez strony, zeznań świadków: G. K. (k. 258-259), H. S. (k. 279-280), A. G. (1) (k. 280-281), J. S. (2) (k. 317) oraz zeznań stron (ograniczony w zakresie strony pozwanej jedynie do przesłuchania pozwanego A. Ż. (2) (k. 361-362)).

Zgromadzone w sprawie **dokumenty** urzędowe i prywatne Sąd uznał za w pełni wiarygodne. Co istotne nie były one kwestionowane przez żadną ze stron, a ponadto również Sąd nie znalazł podstaw, aby podważać ich wiarygodność z urzędu.

Wiarygodność kserokopii dokumentów również nie budziła wątpliwości Sądu. Mimo, że kserokopia nie jest dokumentem, a stanowi jedynie element twierdzenia strony o istnieniu dokumentu o treści odpowiadającej kserokopii, to w niniejszej sprawie żadna ze stron nie podniosła zarzutów kwestionujących istnienie określonych dokumentów prywatnych czy urzędowych.

Istotne dla ustalenia stanu faktycznego w zakresie intencji stron przy zawieraniu umowy pod nazwą umowy pożyczki, a także innych kwestii finansowych stron okazały się przede wszystkim zeznania powoda, pozwanego A. Ż. (1) oraz treść zawiadomienia z 26 września 2005r.wniesionego przez powoda do (...) Biura (...) w W., za pośrednictwem Urzędu Kontroli Skarbowej w P. w przedmiocie możliwości popełnienia przestępstwa. Należy wskazać, że powód w swoich zeznaniach oraz w treści zawiadomienia jednoznacznie stwierdził, że zawarta przez strony umowa nazwana umową pożyczki nie polegała na fizycznym przekazaniu pieniędzy, lecz na rozliczeniu nabycia udziałów nowo związanej spółki oraz zabezpieczeniu spłat zobowiązań spółki cywilnej działającej pod firmą gospodarstwo (...).

Sąd uznał za wiarygodne zeznania wszystkich przesłuchanych w sprawie świadków, bowiem były one spójne i logiczne, a nadto korelowały z pozostałym zgromadzonym w sprawie materiałem dowodowym. Jednakże zeznania świadków H. S. i A. G. (2), na okoliczność przyczyn zwarcia przez strony umowy pożyczki z dnia 7 kwietnia 2003 r. oraz zasad rozliczeń finansowych między stronami, nie mogły stać się podstawą dokonanych w sprawie ustaleń faktycznych, albowiem ww. świadkowie jednoznacznie wskazali, że nie posiadają szczegółowej wiedzy na ten temat.

Przydatne natomiast dla ustalenia stanu faktycznego w sprawie okazały się zeznania świadka G. K., córki pozwanych, które Sąd również uznał za wiarygodne. Świadek przytoczyła okoliczności związane z zawarciem w dniu 7 kwietnia 2003 r. przedmiotowej umowy „pożyczki”, w szczególności wskazując, iż w rzeczywistości nie była to umowa pożyczki, zaś pozwany A. Ż. (2) kwoty pieniężnej w niej określonej nigdy nie otrzymał- wbrew literalnym postanowieniom załączonej do pozwu umowy. Nadto świadek miała wiedzę, iż weksel in blanco miał stanowić jedynie zabezpieczenie spłacenia przez pozwanego zobowiązań finansowych spółki przejmowanej od powoda, nie zaś zabezpieczenie przedmiotowej umowy pożyczki.

Istotne dla rozstrzygnięcia przedmiotu sporu okazały się także zeznania świadka J. S. (2), który w ramach prowadzonej przez siebie kancelarii, występował w imieniu powoda przeciwko pozwanym jeszcze przed wytoczeniem niniejszego procesu. Świadek szczegółowo opisał okoliczności związane z podjętą z powodem współpracą, dokonywanymi ustaleniami, przeprowadzonymi rozmowami oraz z treścią korespondencji wymienianej z pozwanymi. Świadek przyznał, iż pozwani od początku kwestionowali zasadność dochodzonych należności zarówno co do zasady jak i co do wysokości, wskazując na pozorną zawartą między powodem a pozwanym umowę pożyczki z dnia 7 kwietnia 2003 r. - pozwani podnosili wówczas, iż powód nie mógł udzielać żadnych pożyczek, bowiem nie prowadził w tym zakresie jakiegokolwiek działalności. Nadto świadek nie miał wiedzy na temat innej formy powstania tytułu zobowiązaniowego między stronami niż umowa z dnia 7 kwietnia 2003 r., na którą powołuje się powód.

Ostatecznie drugorzędne znaczenia dla rozstrzygnięcia sprawy miały następujące dowody: potwierdzenia wpłat na rzecz spłaty umowy nazwanej umową pożyczki (k.55-63), potwierdzenia spłat zobowiązań E. R. oraz J. P. (k.64-80), akt sprawy (...) – Ds. 1449/06 (k. 365-376), postanowienie o umorzeniu śledztwa (k.377-379). Należy zauważyć, że powyższe dowody zmierzały do ustalenia, czy pozwani spłacali umowę pożyczki z dnia 7 kwietnia 2003 r. Niemniej przedmiot sporu niniejszego postępowania dotyczył ustalenia charakteru powyższej umowy. W tym zakresie zaprezentowane dowody były nieistotne. Należy zauważyć, że powód w niniejszym postępowaniu nie domagał się rozliczenia nabycia udziałów w spółce z ograniczoną odpowiedzialnością. A tylko w razie zgłoszenia takiego żądania powyższe dowody byłyby istotne.

Zeznania powoda Sąd uznał za wiarygodne jedynie w części w jakiej znalazły swoje odzwierciedlenie w zeznaniach przesłuchanych w sprawie świadków, zeznaniach pozwanego A. Ż. (2) oraz w pozostałym zgromadzonym w sprawie materiale dowodowym w postaci dokumentów. Sąd nie dał wiary pozwanemu, iż weksel in blanco, na podstawie którego powód dochodził swoich roszczeń w niniejszym procesie stanowił zabezpieczenie umowy z dnia 7 kwietnia 2003 r. oraz by była to faktycznie umowa pożyczki. W tym zakresie Sąd dał wiarę zeznaniom pozwanego, iż umowa ta jako umowa pożyczki została zawarta dla pozorów, a w rzeczywistości wystawiony weksel in blanco miał stanowić zabezpieczenie zobowiązań pozwanego co do spłacenia długów przejmowanej od powoda spółki. Jednocześnie Sąd dał wiarę zeznaniom obu stron procesu (powoda i pozwanego) odnośnie okoliczności, iż pomimo zawarcia umowy „pożyczki”, między stronami nie doszło do jakichkolwiek transakcji gotówkowych bądź bezgotówkowych - żadna strona nie pożyczyła drugiej określonej w tej umowie kwoty ani nie zobowiązała się do spłaty zaciągniętego w ten sposób zobowiązania.

W ocenie Sądu, dla podjęcia rozstrzygnięcia w niniejszej sprawie wystarczającym było oparcie się na dowodach wyżej powołanych. Podkreślenia wymaga przy tym fakt, że żadna ze stron postępowania przed zamknięciem rozprawy, nie zgłosiła nowych wniosków dowodowych. Nadto ani powód, ani pozwani nie zażądali uzupełnienia przeprowadzonego postępowania dowodowego. Natomiast dla Sądu zgromadzony w sprawie materiał dowodowy był w pełni wystarczający do wydania orzeczenia w przedmiocie złożonego pozwu.

Sąd zważył, co następuje:

Powództwo podlegało oddaleniu jako niezasadne w całości.

Zgodnie z art. 83 § 1 zd.1 k.c. nieważne jest oświadczenie woli złożone drugiej stronie za jej zgodą dla pozorów.

Istota omawianego przepisu zawiera się w wyjaśnieniu, co to znaczy, że oświadczenie jest złożone dla pozorów. Oznacza to najogólniej rzecz biorąc, że jest symulowane. Symulacja ta musi się składać z dwóch elementów. Po pierwsze, strony, które dokonują takiej czynności prawnej, próbują wywołać wobec osób trzecich rzeczywiste, prawdziwe przeświadczenie, że ich zamiarem jest wywołanie skutków prawnych, objętych treścią ich oświadczeń woli. Po drugie, musi między stronami istnieć tajne, niedostępne osobom trzecim porozumienie, że te oświadczenia woli nie mają wywołać zwykłych skutków prawnych (akt konfidencji); porozumienie co do tego, że zamiar wyrażony w treści symulowanych oświadczeń woli nie istnieje lub że zamiar ten jest inny niż ujawniony w symulowanych oświadczeniach. Ponadto z powodu tajności tego porozumienia z reguły wyrażane jest ono *per facta concludentia*, przez sam fakt uczestniczenia w akcie pozornym (por. wyr. SN z dnia 25 lutego 1998 r., II CKN 816/97, Lex nr 56813, w którym Sąd Najwyższy stwierdził, że brak zamiaru wywołania skutków prawnych musi zostać przejawiony wobec drugiej strony czynności prawnej tak otwarcie, aby miała ona pełną świadomość co do pozorności złożonego wobec niej oświadczenia woli i co do rzeczywistej woli jej kontrahenta i w pełni się z tym zgadzała). Na pozorność czynności prawnej muszą się składać oba te elementy łącznie. Brak któregokolwiek z tych elementów, np. brak tego tajnego porozumienia albo ujawnienie na zewnątrz zamiaru wywołania skutków prawnych innych niż objęte treścią oświadczeń woli wyłącza zaistnienie pozorności. Oba akty - pozorna czynność prawna i akt konfidencji muszą być ze sobą intelektualnie i czasowo powiązane; jedno zdarzenie musi zawierać w sobie dokonanie czynności prawnej pozornej, jawnej dla osób trzecich, i zawarcie aktu konfidencjonalnego.

Przenosząc powyższe rozważania na kanwę niniejszej sprawy wskazać należy, iż Sąd doszedł do przekonania, że na uwzględnienie w żadnej mierze nie zasługuje roszczenie powoda. Powód w toku niniejszego procesu podnosił bowiem, że dochodzi kwoty objętej żądaniem pozwu na podstawie umowy z dnia 7 kwietnia 2003 r., będącej umową pożyczki. Powód podtrzymał swoje stanowisko w tym zakresie także wtedy, gdy pozwani w zarzutach od wydanego w sprawie nakazu zapłaty zarzucili powodowi, iż powód nie pożyczył pozwanemu żadnej kwoty pieniędzy, a zawarta umowa w rzeczywistości stanowiła zabezpieczenie zobowiązań Gospodarstwa Rolnego (...) sc.

W tym stanie rzeczy Sąd uznał, że przedmiotowa umowa pożyczki z dnia 7 kwietnia 2003 r. została zawarta dla pozorów za zgodą drugiej strony, a w konsekwencji jest bezwzględnie nieważna. Za powyższym wnioskiem przemówiło nie tylko stanowisko strony pozwanej wyrażone w zarzutach od nakazu zapłaty, ale również treść zawiadomienia skierowanego przez powoda do CBS, z treści którego wprost wynika, że zawarta przez strony umowa miała charakter pozorny - nie polegała bowiem na fizycznym przekazaniu pieniędzy, lecz na rozliczeniu nabycia udziałów nowo związanej spółki oraz zabezpieczeniu spłat zobowiązań spółki cywilnej.

Stosownie do treści art. 321 § 1 k.p.c. Sąd nie może wyrokować co do przedmiotu, który nie był objęty żądaniem, ani zasądzać ponad żądanie. Treść cytowanego przepisu daje wyraz tradycyjnej zasadzie wyrokowania, statuującej zakaz orzekania ponad żądanie, czyli przejawiającej się w tym, że sąd jest związany granicami żądania powództwa i nie może dysponować przedmiotem procesu przez określenie jego granic niezależnie od zakresu żądania ochrony przez powoda (vide: wyrok Sądu Najwyższego z dnia 25 czerwca 2015 r., V CSK 612/14, Legalis nr 1326432). Jak podkreślił Sąd Najwyższy, którego stanowisko Sąd orzekający w niniejszym procesie w pełni podziela, oparcie wyroku na podstawie faktycznej niepowołanej przez powoda jest orzeczeniem ponad żądanie w rozumieniu art. 321 k.p.c. (vide: wyrok Sądu Najwyższego z dnia 18 marca 2005 r., II CK 556/04, OSNC 2006/2/38).

Mając powyższe na względzie oraz okoliczność, że Sąd jest związany podstawą faktyczną powołaną przez powoda, w toku niniejszego procesu nie było możliwości rozpatrywania żądania powoda przy uwzględnieniu rozliczeń między stronami dokonywanych w związku z zakupem udziałów w spółce powoda. Natomiast powód w niniejszej sprawie, reprezentowany przez profesjonalnego pełnomocnika, już w replice na zarzuty pozwanych od nakazu zapłaty (k.

209-214) jednoznacznie wskazał, że „przedmiotem niniejszego procesu jest spłata pożyczki” (vide: k. 210) oraz że „powód podtrzymuje, iż kwota pożyczki została pozwanemu przekazana w gotówce i nie została oddana” (vide: k. 211).

Na marginesie należy wskazać, że nawet gdyby powód dochodził swojego roszczenia w oparciu o umowę w przedmiocie rozliczenia nabycia udziałów, to pozwani podnieśli skutecznie zarzut przedawnienia. Zgodnie, bowiem z art. 118 k.c. należało do niego zastosować trzyletni termin przedawnienia, który upłynął odpowiednio w stosunku do kwoty 137.500 zł z dniem 31 maja 2006 r. oraz do pozostałej kwoty 137.500 zł z dniem 31 maja 2007 r. Tym samym nie ulega wątpliwości, że powyższe roszczenie w momencie wniesienia pozwu (30 maja 2014 r.) było przedawnione i nawet wnioski o zawezwanie do próby ugodowej w Sądzie Rejonowym w Koninie nie przerwałyby biegu terminu przedawnienia, który już upłynął. Należy wskazać, że zgodnie z wyrokiem Sądu Najwyższego z dnia 22 września 2005 r. dla kwalifikacji roszczenia jako związanego z prowadzeniem działalności gospodarczej w rozumieniu art. 118 k.c. nie ma znaczenia prawny charakter leżącego u jego podstaw zdarzenia- może ono być czynnością prawną, czynem niedozwolonym lub jakimkolwiek innym zdarzeniem, nie wyłączając bezpodstawnego wzbogacenia czy korzystania z cudzej rzeczy bez podstawy prawnej - lecz jego związek z działalnością gospodarczą (IV CK 105/05, (tak też: SN w uzasadnieniu orzeczenia z dnia 16 lipca 2003 r., sygn. akt V CK 24/02, OSNC 2004/10/157, oraz w uzasadnieniu wyroku z dnia 24 kwietnia 2003 r., sygn. akt I CKN 316/01, OSNC 2004/7-8/117). Postępowanie dowodowe, w tym zeznania samego powoda, jak i zawiadomienie do prokuratury w przedmiocie możliwości popełnienia przestępstwa, jednoznacznie wykazało, że kwota 275.000 zł stanowiła zabezpieczenie rozliczenia zakupu udziałów przez G. K. oraz F. K.. Oznacza to, że roszczenie powoda miało związek z prowadzoną przez niego działalnością gospodarczą. Nie ma natomiast znaczenia, czy powód prowadził kiedykolwiek działalność polegającą na udzielaniu pożyczek, gdyż istotny jest fakt, że powód jako przedsiębiorca poprzez umowę pod nazwą umowa pożyczki rozliczał w ramach prowadzonej działalności gospodarczej nabycie Gospodarstwa Rolnego (...).

Jednocześnie należy wskazać, że w zakresie roszczenia z weksla najnowsza judykatura jednoznacznie zmierza w kierunku restrykcyjnym, zapewniającym dalej idącą ochronę dłużnikowi wekslowemu, choćby w porozumieniu upoważnił on posiadacza weksla do dowolnego oznaczenia terminu płatności. Ochrona ta jest jednak konstruowana, np. przez odwołanie się do zarzutu uzupełnienia weksla niezgodnie z porozumieniem zrekonstruowanym w drodze odpowiedniej wykładni (art. 10) albo do przedawnienia wekslowego (art. 70). Wyrazem pierwszej tendencji są chociażby wyroki Sądu Najwyższego: z 19 listopada 2004 r., V CK 228/2004, LexisNexis nr (...) (OSP 2005, nr 11, poz. 130); z 24 listopada 2005 r., IV CK 236/2005 (L..pl nr (...)); z 15 lutego 2006 r.; z 14 lipca 2006 r., II CSK 75/2006 (L..pl nr (...)); z 14 lutego 2008 r., II CSK 522/2007 (L..pl nr (...)); z 15 maja 2008 r., I CSK 548/2007 (OSNC-ZD 2009, nr B, poz. 49); z 5 marca 2010 r., czy też IV CSK 382/2009 (L..pl nr (...)). Stanowisko to opiera się na założeniu, że treścią uprawnienia do uzupełnienia weksla in blanco jest objęte jedynie uzupełnienie weksla przed upływem terminu przedawnienia roszczenia podlegającego zabezpieczeniu, choćby porozumienie nie narzucało w tej mierze żadnych ograniczeń.

Tym samym powód, aby skutecznie dochodzić roszczenia z weksla, powinien wypełnić weksel in blanco wystawiony przez pozwanego i poręczony przez pozwaną w terminie 3 lat, tj. w terminie do dochodzenia roszczenia z tytułu rozliczenia nabycia udziałów. Niemniej powód wypełnił weksel po upływie wskazanego terminu. Tym samym nie mógł skutecznie domagać się zapłaty świadczenia pieniężnego.

Mając zatem powyższe na względzie Sąd uchylił nakaz zapłaty w postępowaniu nakazowym z dnia 18 lipca 2014r. i powództwo oddalił (punkt I sentencji wyroku).

O kosztach postępowania Sąd orzekł na podstawie art. 98 § 1 i 3 k.p.c., § 6 pkt. 7 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego z urzędu, a także art. 113 ust. 1 u.k.s.c., obciążając nimi powoda, jako stronę przegrywającą proces w całości (punkt II sentencji wyroku).

Na koszty postępowania poniesione przez pozwanych złożyły się: opłata sądowa od zarzutów od nakazu zapłaty w kwocie 7.885 zł oraz koszty wynagrodzenia profesjonalnego pełnomocnika w kwocie 7.200 zł wraz z opłatą skarbową

od pełnomocnictwa w wysokości 17 zł i kosztami dojazdu pełnomocnika do sądu w kwocie 521,40 zł (5 x 200 km x 0,5214 zł/km), łącznie 15.623,40 zł.

Tym samym należało zasądzić od powoda na rzecz pozwanych kwotę 15.623,40 zł tytułem zwrotu kosztów procesu, w tym kwotę 7.721,40 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego oraz kosztów dojazdu pełnomocnika do sądu.

Ponadto, z uwagi na okoliczność, że w toku niniejszego procesu koszty stawiennictwa świadków poniósł tymczasowo Skarb Państwa (2 x 83,58 zł - vide: k. 296-299), Sąd nakazał ściągnąć od powoda na rzecz Skarbu Państwa – Sądu Okręgowego w Poznaniu kwotę 167,17 zł tytułem zwrotu kosztów stawiennictwa świadków.

/-/ SSO Małgorzata Małecka

ZARZĄDZENIE

1. proszę odnotować uzasadnienie w kontrolce,
2. odpis wyroku wraz z uzasadnieniem doręczyć pełnomocnikowi powoda;
3. z apelacją bądź za 14 dni.

P., 24 października 2016 r. /-/ SSO Małgorzata Małecka